

KULTŪRAS KANONS: PAAUDŽU MAIŅA UN VĒRTĪBU PĀRSKATĪŠANA

2026./2027. GADA KONKURSA MOTO:

**Kultūras vērtību vairogs lielo pārmaiņu laika turbulencē:
meklējumi un apmaiņa**

2026./2027. mācību gadā Latvijas Kultūras akadēmija jau **piecpadsmīto gadu** rīko Kultūras kanona konkursu Latvijas vispārizglītojošo skolu 10.–12. klašu un profesionālās izglītības skolu vecāko kursu skolēniem. Tas organizēts, lai nodrošinātu skolu jaunatnes līdzdalību kultūras mantojuma popularizēšanā un komunikācijā, radītu priekšnoteikumus Latvijas kultūras mantojuma integrācijai skolēnu ikdienas dzīves praksēs, izmantojot arī digitālās vides iespējas, attīstītu skolēnos apziņu par kultūras un dabas mantojumu kā kopīgu resursu, radošu spēju un inovāciju avotu. Šodien lielo pārmaiņu laikā kultūras vērtības kļūst par mūsu noturības vairogu krīžu pārvarēšanai, nevis tāpēc ka tās ir nemainīgas, bet tāpēc, ka sabiedrība spēj tās pārmantot un no jauna interpretēt. Tieši šo kompetenci Kultūras kanona konkursa organizatoru komanda tiecas attīstīt jo īpaši.

Kultūras kanona konkursa stratēģiskais mērķis ir sekmēt kultūras mantojuma saglabāšanu, tā sociālā, ekonomiskā un radošā potenciāla izmantošanu, Latvijas kultūras kanonā nosaukto vērtību aktualizēšanu, pievērst uzmanību sabiedrības kultūras procesu daudzveidībai un vērtību sistēmu atšķirībām dinamisku sabiedrības transformāciju laikmetā kā arī veicināt skolēnu radošumu un pilsonisko līdzdalību Latvijas kultūrtelpas veidošanā. Latvijas kultūras kanons tapa 2008. gadā, tas aptvēra 99 vērtības septiņās kultūras nozarēs. 2021. gadā vērtību saraksta septiņas nozares papildināja jauna – Ainavu – sadaļa, kurā iekļautas astoņas ekspertu rūpīgi izraudzītas kanoniskas Latvijas ainavas. Par Kultūras kanonā iekļaujamajām vērtībām lēmumu pieņēma eksperti. Latvijas kultūras kanons ir ieeja Latvijas kultūras pasaulē caur daudzveidīgām vērtībām, kas aptver dažādas kultūras nozares un sniedzas pāri laikmetiem, gan savstarpēji satiekoties un

mijiedarbojoties, gan kā pretpoli veidojot kontrastus.¹ Pēc Kultūras kanona izveides arvien aktualizējušās diskusijas par to, vai vērtību saraksts būtu papildināms, vai tajā iekļautās vērtības atbilst dažādu Latvijas iedzīvotāju kultūras vajadzībām. Šai diskusijai īpašu kontekstu piešķir gan straujā digitālo tehnoloģiju, tostarp mākslīgā intelekta, attīstība, gan drošības apdraudējumi.

Konkursa mērķis un uzdevumi izstrādāti kā atbalsts "Kultūras izpratnes un pašizpausmes mākslā" mācību jomas satura ieviešanai. Konkursa rīkošanas ikgadējie Latvijas Kultūras akadēmijas partneri ir Latvijas Republikas Kultūras ministrija, Latvijas Nacionālā bibliotēka, Valsts izglītības attīstības aģentūra, Latvijas Nacionālais kultūras centrs un tā kultūrizglītības programma "Latvijas skolas soma", UNESCO Latvijas Nacionālā komisija.

Konkursa mērķis

Kultūras kanona konkursa 2026./2027. gada mērķis ir padziļināt skolēnu izpratni par kultūras vērtībām radikālu sabiedrības transformāciju laikā: gan par Latvijas kultūras kanonā iekļautajām kultūras un dabas vērtībām, gan par mūsdienu sabiedrības un jauniešu kultūras vērtībām. Konkurss motivēs jauniešus individuāli un kopīgās diskusijās reflektēt par personiski un sabiedriski nozīmīgām kultūras praksēm, sniegs iespēju kritiski vērtēt līdzšinējo kanonu un izcelt pašiem sava laika kultūras vērtības digitālo tehnoloģiju un drošības apdraudējumu kontekstā.

2026./2027. gada Kultūras kanona konkursā mudinām uzlūkot 2008. gadā izveidoto Kultūras kanonu kā konkrētam laikmetam un noteiktiem cilvēkiem raksturīgu kultūras vērtību kopumu un aicinām kritiski novērtēt tajā iekļauto vērtību atbilstību mūsdienu sabiedrības un personiskajām kultūras interesēm un vajadzībām.

Dalība konkursā sekmēs pētniecisku, radošu un praktisku iesaisti Latvijas kultūras kanona vērtību komunikācijā un jauniešu līdzdalību vērtību aizsardzībā.

Konkursa uzdevumi

1. Nodrošināt Latvijas skolēnu līdzdalību Latvijas kultūras un dabas mantojuma apzināšanā, īpaši kultūras kanona vērtību un kultūras artefaktu pārmantošanā, aizsardzībā un komunikēšanā.
2. Sekmēt pētniecisku, radošu un praktisku jauniešu iesaisti Latvijas kultūras kanona vērtību izpētē un līdzdalību jauna, paaudžu maiņai atbilstoša kultūras vērtību ietvara attīstībā.
3. Saskatīt jaunas kanonizācijai piemērotas kultūras vērtības, kas radītas pēdējo 20 gadu laikā (no 2007. gada līdz 2026. gadam ieskaitot).

¹ <https://kulturaskanons.lv/par-kanonu-2/>

4. Attīstīt vēsturisko kultūras vērtību pārinterpretēšanas prasmes un laikmetīga kultūras ietvara veidošanas iemaņas.
5. Attīstīt skolēnu izpratni par konkrētu kultūras kanona vērtību saglabāšanā, pārmantošanā un komunikācijā iesaistīto cilvēku darbu.
6. Rosināt jauniešus interpretēt Latvijas kultūras prakses un norises kontekstā ar konkrētu sabiedrības grupu un kopienu, tostarp personiskajām vērtībām, nozīmēm un simbolu uztveri.
7. Veicināt skolēnu empātiju, sadarbības prasmes, iztēli, mākslas un jauno tehnoloģiju integrācijas prasmes radoši pētnieciska uzdevuma īstenošanā.
8. Veidot platformu jēgpilnu, drosmīgu, oriģinālu, eksperimentālu un praktiski nozīmīgu ideju realizācijai kultūrvidē.
9. Veicināt skolēnu izpratni par kultūras vērtību saglabāšanas, izplatīšanas, pārmantošanas un kanonizācijas procesiem.

Konkursa rezultātā

- padziļināta skolēnu izpratne par Latvijas kultūras un dabas mantojuma vērtībām;
- attīstīta pašvadīta mācīšanās un mērķtiecīga refleksija par šo vērtību simbolisma un interpretācijas daudzveidību;
- attīstīta izglītojamo pētnieciskā kompetence un prasme empātiski izprast Latvijas kultūras kanona vērtību atšķirīgo uztveri dažādās sabiedrības grupās un kopienās;
- padziļinātas zināšanas par personisko kultūras vērtību saglabāšanu un popularizēšanu;
- tiks sekmēta jauniešu individuālās atbildības apzināšanās kultūras kanona un citu kultūras vērtību aizsardzībai;
- skolēni un pedagogi integrējas kultūras un dabas mantojuma kopienās, praktiski iesaistās konkrētu kultūras kanona vērtību saglabāšanā un aizsardzībā;
- tiks padziļinātas pedagogu zināšanas par humanitāro un sociālo zinātņu tematiem, kā arī izpratne par to izmantošanu mācību procesā.

Dalībnieki

Latvijas vispārizglītojošo skolu 10.–12. klašu skolēni, profesionālās izglītības skolu vecāko kursu audzēkņi.

Norise

Konkursa norisi organizē Latvijas Kultūras akadēmija sadarbībā ar Latvijas Republikas Kultūras ministriju, Latvijas Nacionālo bibliotēku, Latvijas Nacionālo kultūras centru, kultūrizglītības programmu "Latvijas skolas soma" un Valsts izglītības attīstības aģentūru. Konkurss notiek trīs kārtās. Pirmajā kārtā notiek konkurss reģionos, otrā kārtā – radošais seminārs (vieta tiks precizēta), trešā kārtā – konkursa fināls Rīgā.

Pirmās kārtas norise

1. Izglītības iestāde izveido komandu trīs skolēnu sastāvā, kuru vada skolotājs.
2. Izglītības iestāde aizpilda pieteikuma formu tiešsaistē ej.uz/kanonakonkurss2026 līdz 2026. gada 13. novembrim.
3. Pirmā kārtā notiek plānošanas reģionos (Rīgā un Pierīgā, Kurzemē, Zemgalē, Vidzemē, Latgalē) laikā no 2026. gada 23. līdz 27. novembrim.
4. Komanda gatavo uzdevumu, ko demonstrē klātienē žūrijai konkursa pirmajā kārtā.
5. Pirmās kārtas uzdevumu klātienē vērtē konkursa rīkotāju izveidota žūrija, kuras sastāvā ir Kultūras ministrijas, Latvijas Kultūras akadēmijas, Latvijas Nacionālās bibliotēkas, Latvijas Nacionālā kultūras centra, kultūrizglītības programmas "Latvijas skolas soma" pārstāvji, Valsts izglītības attīstības aģentūras, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas, mediju pārstāvji u.c., vērtējot atbilstoši iepriekš noteiktiem un izziņotiem kritērijiem.
6. Reģionos katra komanda tiek novērtēta un atbilstoši iegūtajai vietai apbalvota ar konkursa rīkotāju diplomu.
7. Pēc konkursa pirmās kārtas saskaņā ar konkursa žūrijas vērtējumu, divas līdz trīs labākās katra reģiona komandas tiek izvirzītas uz konkursa otro kārtu.

Pirmās kārtas uzdevums:

1. Izpētīt Kultūras kanona mājaslapu <https://kulturaskanons.lv> un Kultūras kanonā iekļautās kultūras un dabas vērtības.
2. Izpētīt Kultūras kanonā šobrīd iekļauto vērtību raksturīgākās iezīmes, iepazīt ar tām saistīto kultūras kontekstu, sagatavoties **erudīcijas spēlei** par šīm vērtībām.
3. Kritiski novērtēt kultūras kanonā iekļautās vērtības, interpretēt to nozīmi un simboliku mūsdienu laikmeta iezīmju (digitālās transformācijas, mākslīgā intelekta, drošības apdraudējumu u.c.) kontekstā.
4. Izvēlēties divas esošā Kultūras kanona vērtības, kuras komandas skatījumā kaut kādā mērā zaudējušas savu aktualitāti un simbolisko vērtību mūsdienu kultūrvidē. Pamatot un argumentēt savu izvēli.
5. Identificēt divas, komandas dalībnieku ieskatā nozīmīgas un kanonizācijai piemērotas valsts mēroga kultūras vērtības, kas radītas pēdējo 20 gadu laikā (no 2007. gada līdz 2026. gadam ieskaitot).
6. Sagatavo **prezentāciju**, kurā izklāsta kā izpildīts 3., 4., 5. uzdevums.
7. Iepazīstina klātesošos un konkursa žūriju ar uzdevumu izpildi.

Pirmās kārtas ietvaros komandu sniegums tiks vērtēts divās kategorijās:

1. Erudīcijas spēles rezultāts (30% no kopvērtējuma)
2. Prezentācijas rezultāts (70% no kopvērtējuma)

Pirmās kārtas koordinatori un norises datumi

23.– 27. novembris

Plānošanas reģions	Norises pilsēta un vieta	Koordinators	Datums
Vidzeme	Cēsis Cēsu muzejs/Cēsu Jaunā pils (Pils laukums 9)	Evita Muceniece Cēsu muzeja muzejpedagoģe evita.muceniece@cesis.lv	23. novembris
Kurzeme	Kuldīga Kuldīgas Mākslas nams (1905. gada iela 6)	Terēza Strauta Kuldīgas novada projektu vadītāja terezastrauta@gmail.com	24. novembris
Latgale	Rēzekne Latgales vēstniecība GORS (Pils iela 4)	Daira Lāce Latgales vēstniecības GORS pasākumu producente daira.lace@rezekne.lv	25. novembris
Zemgale	Jelgava Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija (Sarmas iela 2)	Lita Vēvere Kultūras un pašizpaušmes mākslā mācību jomas vadītāja Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzijā lita.vevere@gmail.com	26. novembris
Rīga un Pierīga	Rīga LKA Gara māja (Miera iela 58a)	Ance Bergmane Latvijas Kultūras akadēmijas izrāžu un pasākumu producente ance.bergmane@lka.edu.lv	27. novembris

Otrās kārtas norise

Radošais seminārs Rīgā, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā

2027. gada 15. janvārī

Konkursa otrajā kārtā (seminārā) piedalās konkursa finālisti: reģionu konkursu desmit līdz piecpadsmit uzvarējušās komandas (divas vai trīs no reģiona).

Konkursa rīkotāji kopā ar kultūras un radošā sektora profesionāļiem, kultūras mantojuma, tostarp digitālā kultūras mantojuma ekspertiem dalīsies pieredzē par to, kā notiek daudzveidīgu kultūras vērtību kanonizācijas un pārmantošanas process jauno tehnoloģiju, mākslīgā intelekta attīstības un drošības apdraudējumu apstākļos. Radošais seminārs paredzēts, lai uzlabotu fināla uzdevuma izpildei nepieciešamās prasmes un kompetences. Skolotāji saņems sertifikātus par dalību seminārā.

Radošā semināra noslēgumā komandas saņem detalizētus norādījumus, kas palīdzēs gatavoties 3. kārtai – finālam. Fināla uzdevuma izpildē tiek izmantotas seminārā (2. kārtā) iegūtās prasmes un kompetences.

Trešās kārtas norise / fināls

2027. gada 5. marts

- Konkursa trešās kārtas noslēgums (fināls) notiek Rīgā, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā 2027. gada 5. martā.
- Konkursa finālu vērtē konkursa rīkotāju izveidota žūrija, kuras sastāvā ir Kultūras ministrijas, Latvijas Kultūras akadēmijas, Latvijas Nacionālās bibliotēkas, Latvijas Nacionālā kultūras centra, kultūrizglītības programmas "Latvijas skolas soma" pārstāvji, Valsts izglītības attīstības aģentūras, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas pārstāvji un citi pieaicināti eksperti.
- Konkursa žūrija finālā komandām var piešķirt nominācijas, bet komandai ar visaugstāko punktu skaitu tiks piešķirts konkursa pirmās vietas diploms.
- Visi konkursa fināla dalībnieki saņem Kultūras kanona konkursa finālista diplomu, kā arī Latvijas Kultūras akadēmijas, Kultūras ministrijas un žūrijas speciālbaldas.

Fināla uzdevums:

Konkursa fināla uzdevumu komandas saņems fināla dienā un to izpildīs konkursa norises vietā. Ievērojot, kā gatavoties fināla uzdevuma izpildei, un tā vērtēšanas kritēriji tiks paziņoti 2. kārtas – radošā semināra – noslēgumā.

Galveno aktivitāšu laika plāns

2026. gada 20. oktobris plkst. 15.00	Informatīvs seminārs skolotājiem par konkursa uzdevumu, jautājumu un atbilžu sesija
2026. gada 13. novembris	Dalībnieku pieteikšanās termiņš dalībai konkursā
2026. gada 23.–27. novembris	Reģionālo konkursu norise – pirmā kārtā
2027. gada 15. janvāris	Seminārs Rīgā – otrā kārtā
2027. gada 16. janvāris – 4. marts	Gatavošanās finālam
2027. gada 5. marts	Fināls Rīgā

Rīkotāji

Konkursu organizē Latvijas Kultūras akadēmija

Konkursa kuratore **Anda Lake**, tālr. 29411108, anda.lake@lka.edu.lv

Projekta vadītāja **Elza Strazdiņa**, tālr. 22042490, elza.strazdina@lka.edu.lv

Komunikācijas un sabiedrisko attiecību speciāliste **Luīze Margareta Mizga**, tālr. 28365425, luize.margareta.mizga@lka.edu.lv

Projekta vizuālās identitātes autors **Ingus Sprogis**, ingus.sprogis@lka.edu.lv

Informācija par konkursu pieejama

Kultūras kanona Facebook lapā <https://www.facebook.com/latvijaskulturaskanons>

Latvijas kultūras kanona mājaslapā <http://www.kulturaskanons.lv>

Latvijas Kultūras akadēmijas mājaslapā www.lka.edu.lv

Kultūras ministrijas mājaslapā www.km.gov.lv

Valsts izglītības attīstības aģentūras mājaslapā www.viaa.gov.lv/lv

Kultūrizglītības programmas "Latvijas skolas soma" mājaslapā www.latvijasskolassoma.lv

Ieteicamie informācijas resursi

<http://www.kulturaskanons.lv>

<http://www.letonika.lv>